

iacet in terra et caput eius non est in eo Ideo reprehenduntur tales Iosue. vij. cui in persona prelati dicitur. Surge cur iaces pñ in terra Moralisatione allegorica et mystica quam ponunt doctores et glossae secundum quam per iudicium intelligitur ecclesia. per habuc hodonosor diabolus. per holofernem antichristus intelligitur. omittit gratia breuitatis. Dyabolus enim principem exercitat reprobos scilicet ait xpm mittet. cui se mundus per se sponte perit coacte subiciet. quem tamen sancta mulier ecclesia in fide perseverando finaliter vincet. pma Johis. v. Vic est enim Victoria quae vincat mundum. fides nostra.

Expliunt Moralisationes super librum hester. Incipiunt Moralisationes super librum Judith.

Capitulum primum.

¶ 2.

Huic eius rex qui regnabat ab idia usque ad ethiopias super terram et viginti septem provincias circa anno regni sui fecit grande

viniuum principibus et pueris suis planar medorum et iechitis et perfectis pueris longo tempore et hoc in illa domo mirabilis de qua legit in historia alexandri. et colupne erat argentea. tectum sicut firmamentum gemmis lucetibus ad instar stellarum et signorum distinctum. Septem autem diebus paratus est coniugium vestibulo orti et nemoris quod regio cultu et manu erat ornatum. Canticum autem ex utraque parte tentoria mira varietate ostenta. et in pavimento lecti auro et dicit comestor. Vinea habebat mirabilem ortus eius. vites erant argenteae. palmitae aureae. botti diversarum gemmarum varietate distincti. Populum autem vniuersum quem iudeus est in suis ad coniugium mutauit Wester. ¶ **Mora** Issuerus ille qui incepit beatitudine atrium ostium signat xpm. qui est rex magnus super omnes deos. et qui est beatitudine ad glorificandum. atrium ad recipiendum. ostium ad nos in padysum introducendum. Johanna x. Ego sum ostium. Iste ergo tertio anno regni sui. in tempore mundi scilicet in tempore gratiae. cunctis suis fidelibus in orbe regio ecclie sancte matris mirabile coniugium preparauit. in quo scilicet corporum proprium comedendum dedit. et in quo sagunem suum loco vini effudit. Lxx. xxii. Homo quidam fecit cenam magnam et contigit multos. Coniugium dicit et con quis est simul. et viuo viuis. quia ibi simul viuit. Et sic proprie fidem ecclesie designat. ubi et in qua diversae nationes et populi similiter viuere comprobantur. Et quia nobilitate coniugium facit hospitium seu dominum conditio. loci dispositio. abutum

appositio coniuarium ordinatio ergo si de rege queritur dico q̄ ille est assuerus id est christus ut sup̄ Si queritur de loco die q̄ illud coniuum fit in domo et in orto id est in ecclesia que dicitur domus ratione securitatis dicitur ortus ratione fructuose amicitatis. Dicitur dominus ubi columpne argentea id est predicatorum eloquentes et argentei debent esse rectum vero superius id est prelatorum superiorum status quasi firmamentum per constantiam debet eminere. et meis stellarum et signorum. i. virtutum copia splendore. Genesim primo. Stellas posuit in firmamento celi. Ortus etiam ille vinea scriptura continet que vites argenteas per eloquentiam palantes aureos per sapientiam. vinas de lapidibus preciosis per virtutem et documentum omnium ludentiam habet. Est etiam iuxta oratum istum vestibulum religiosus quod ex omni parte habet tentoria id est personas ad deum per affectiones extensas que scilicet sanctitatis et pulchritudinis et honestatis. Habet etiam lectos aureos caritatis et pauperum spaciosissime humilitatis. Canticorum quarto. Ortus conclusus soror mea ortus conclusus fons signatus. Item si queritur qui fuerunt coniue dic generaliter q̄ omnes principes et prefecti id est omnes homini superiorum prelati et omnes pueri regis fortissimi. i. viri simplices et innocentes et mulieres et contra vitia fortes et robusti Et ut breuius concludatur omnes

populi qui sunt in suis id est omnes qui sunt in mundo sunt ad fidem coniuum mutant alios atque alios viribus. Omnibus enim dicatur illud. Mathei vicesimo secundo. Omnia parata sunt venite ad nuptias dicit dominus. **B**

Hec etiam dicitur q̄ alios atque alios vasis cibaria et vina miscerantur. et poculis aureis bibebant omnes in coniūcio assueri eratq; vīnum habundatissimum quod etiam regali magnificētia erat dignum. Sic tamen fiebat q̄ nullus erat qui nolentes ad potandum cogeret. et sic ordinatum erat a rege q̄ unusquisque sumeret quantum placeret. **Mora** **C**

Sic vere dico q̄ vīnum sacre doctane et feueror sancte fidei habundanter in coniūcio ecclesie exprimat. et cibi spirituales. i. bona exempla et documenta vasorum alios atque alios et personis varijs defrumentur Per quasdam scilicet bonas et sanctas quasdam vero fictas et hypocritas ministrantur. In illo enim coniūcio sunt vasorum alia ac alia. q̄ scilicet ait apostolus ad Thymo. In magno domo non solum sunt vasorum aurea et argentea. etiam lignea et fictilia. Et tamen in aliis vasorum ministrauntur cibi. q̄ scilicet per bonos et malos ecclesie ministros sacramenta ministrantur. et fides predicta et bona plurima efficiunt. Vñ ad philippi. Quid enim dum omni modo siue per occasiones siue per veritatem creditur annunciet. et in hoc gaudeo. Si quis qualis fuerit in comedendo modus et regula respondetur q̄ in illo fidei ecclastice coniūcio nullus est qui nolentes ad bibendum cogatur.

sed quilibet accipit quātum delectat. q̄ scilicet nullus est qui fidei vīnum bibere cōpellatur. vel qui ad fidem cristi venire cogatur. s̄ vīnus quisq; pro libito voluntatis sue ad sacramēta fidei admittitur & leuat. non em̄ vult dominus habere seruos. sed liberos. nō coactos sed voluntarios. quia vīnum fidei et gratie non datur nisi volenti. datur tamen pro libito cuiuscq; petenti. Math. vii. Omnis enim qui petit accipit. Quātum enim vult de illo potest accipere. quia scilicet quantū placet homini tam potest a deo de fide de mortibus de gratia et vītūib⁹ impetrare. Vnde Math. xiii. dicitur q̄ cristi coniuue comedērunt de pīscib⁹ quantum volebāt. Vnde Io. hāmis. vii. Qui sūit veniat ad me et bibat. ¶ C. ¶ Vl si vis applica omnia ista ad coniūcium paradyſi. qd̄ in domo securitatis in orto amēritatis. & quod ab aſfuiro. i. a deo qui est omnium beatitudo pabitur. et in quo vīnum eterne consolatiōnis et ebeatatis torcentis perpetue voluptatis cuilibz pro libito concedetur. Ibi erūt leti aurei. i. quies et trāq; uillitas in concussa. ibi erūt vasa aurea alia et alia. i. sanctorū differētia secundū sua merita subordinata. i. Co. ii. 1. Stella differt a stella in claritate. Si vis dic q̄ vasa ista alia et alia sunt predicatores. vīnum vero celestem doctrinā signe. quā nullus debet cōpelli audire. q̄ sc̄ predicatorū non debet auditoribus ignoratus esse. nec p̄ly q̄ placeat offere. q̄ alias possit faciliter displā

115

Quoniam rex assuerit suum sole
ne coniugium iam septem die
bus continuis celebrasset vestigia quod
vino calefactus regimur vesti que
in palatio regis fecerat magnum
coniugium feminarum mandauit.
quod ad se veniret ipso dico dyademate
super caput eius. ut pulchritudi
nem ipsius et mulieris populus qui
in coniugio interfuerant de mostra-
ret. eam enim sicut hic dicitur pul-
chra valde. **V**estiti vero vocata ad
regem venire contempsit. propter
quod quod regem offenderebat. et quod cete-
ris mulieribus de contemptis
maritis malum exemplum dederat. de
confilio manuchian quierat unus
de septem ducibus qui faciem re-
gis videbant fuit regno deposita
et priuata. hester loco ipsius substi-
tuta. **F**acta est etiam lex ne de ce-
tero mulieres maritos contempnerent
presumant. et ut viri uxoribus
pre emineant. et in suis domibus
principales existant et maiores.

¶ Qora ¶ Per assue-
rum intelligitur xpc rex regum
qui scilicet vasti reginam. i. aiasm
christianam sibi per fidem de spōsa
uit. et regni paradyfi reginam be-
atitudinisq; capacem effecit Ergo
cum ista sit pulchra valde in natu-
ralibus. constat q; rex ille christ⁹
vīmo caritatis calefactus ipsam
continue ad se vocat et inuitat.
vt dyadema regni scilicet gratiaꝝ
a gloriā super caput ei⁹ ponat.
vt eius naturalem et mortale pul-
chritudinem conuiuis suis. i. ange-
lis in paradyso ostendat. dices il-
lud **Veni electa mea et ponā i te**

thronum meum. **E**t illud. **C**ātiē.
m. Venī dilecta mea de libano co-
ronaberis. Sed procul dubio sepe
fit q̄ ista i palacio bōtorū a emi-
nētia temporaliū constituta et i
coniuio corporaliū delectationuz
occupata. vocatio nez regis de spi-
at. et ad eū venire per penitenti-
am contempnit. sed in exteriori
bus residens viti imperiuz vilipē-
dit. et ideo pro certo crux idig-
natus ḡuit ipsā pum̄. a de r̄g-
no padys q̄ obtinuissest si vellet
detrahit et deposit. dices illus **P**ro
uerb. **v.** Vocaui et rennuistis. ex-
pandi manus meas et nō fuit q̄
respiceret. ego aut̄ in interitu re-
stro ridebo. Animam vero sāctaz
et humilez sibi querit quā ad glo-
riam eligit et extollit. **E** **C**
Vel dic moralē q̄ vir iste ē itelle-
ctus vel superior porcio racōmis. vx-
or sua est volūtas. q̄ perto tpali-
bus oblectata coniuujs. i. honori-
bus et delitjs virum contempnē
videtur. nec eius monitis salubri-
bus obedit. sed circa coniuiva fei-
natum. i. circa malos actus et dehi-
tias vacat solletius. quo circa vir
eius debet eaz de gradu libertatis
per penitentiam deponere. et pter-
uiā suā actus castigare. et virū
debere dñan vxori. i. spiritum car-
ni. rationem voluntati debet ostē-
dere. dicens illud p̄me ad Thimo-
n. **Q** uicier doctere non permitto.
nec domin ari in virū sed esse in fi-
lencio. **F** **C** Vel dic q̄ rex
iste signat de numero omnium p̄-
latum superiorem. regina vero
ista designat cuiātum vel prelatū
inferiorē vel quēcumq; malum

iudicem prācipem vel rectōre. q̄
quia sicut videmus cotidie regina
vasti. i. mali iudices p̄cipes et p̄-
lati molles feminine et imperfecti. q̄
ta men sunt per rapinas et vasta-
tiones subditorum p̄prie vasti di-
cti. i. coniuujs et circa feminas
ad litteram occupati. ad illum q̄
ipsos i tali statu posuit scz ad as-
fuerum regem xp̄m per bō opera
venire contēpnunt. sed i suo p̄o
prio palacio scz i ecclesia v̄l dig-
nitatis statu lasciuūt a excedūt.
et sic etiam contēpnēndi viros
suos scz supēiores et prelatos a
līs inferioribus exēplū fūt. Qua-
propt̄ pro certo sepe fit q̄ iste rex
assuer̄ xp̄e istos de regns officis
et dignitatibus per mortē v̄l per
infotūm de pom̄. occulta em̄
di p̄uidētia iniquos supērōes
sibi contrarios et rebelles et max-
ime quādo videt eos effeminatos
et molles solz deponere. et locum
suum alīs melioribus subrogac̄
Vnde de isto dicitur. Job. xxxvij
Perdit multos et innumerabiles
et regnare facit alios p̄ eis. **T**
C **V**el dic q̄ iste rex assuer̄
est papa vel superior p̄lat̄ v̄l p̄tin-
teps. q̄ i palacio suo. i aliquo ec-
clesie v̄l curie sue ḡdu officio vel
beneficio vidēs dñari aliquā malā
a sup̄bā reginā. i. aliquā muliebre
et enerue p̄sonā circa vniuia l̄ fei-
nas o occupatā. et nichilomin̄ si
bi et mādatis canonicas strauā a
rebelle. ipaz dēt p̄ certo deponē et a
līa bonā p̄sonā loco ipsius subroga-
re. et dyademate iurisdictōnis ca-
put ipi⁹ insigne dices illus **M**at
xxi. Auferetur a vob̄ regnūz dei

cc i

et dabitur genti facienti fructus eius. Facto enim et verbo debet doceri nobis communitas superiores. et se ipsos etiam cognoscere debet esse subditos et minores sicut militares viris suis subditi sunt.

Dicitur **P**er vel dic allegories sicut communiter expostunt doctores. quod pars magna regis Christi et dei uxoris fuit Syria goga que scilicet vasti qui interpretatur finis signatus Christus dicitur. Pro eo quod ista certos et signato fine terminata debet. Ergo ista est veritas quod quando ex nos fuerit Christus in omnibus suis coniunctum magnus fuit. quod utique fuit quando personaliter veniens seipsum in sacra mente alearis ad comedendum dedit. tunc procul dubio uxor sua synagoga que scilicet in palacio regis et scilicet in scripturis vel in Iherusalim et iudea in qua omniū feminis. scilicet sanctis animabus hactenus fecerat. ipsaque paulo fidei et doctrinae pauperat a rege Christo vocata et ad fidem iniuncta venire cœluit. et matris sui Christi amplexus filigies et fidem ipsius vixentes in propria rebellione et infidelitate permanebat. Cum enim ipsa propter diuinas revelationes patrum et prophetarum scripturas et sacrificationes eam pulcherrima. voluit rex Christus ipsam primatus ad omniū fidei ratione et dyademate. scilicet religiosis cultu insigniter et pulchritudine ornata fuit in exemplum fidelium conuersorum voluit omnibus demonstrare. volens scilicet quod ipse esset illud. postmodum. Astigit regnum a deo Christus tuis in vestitu de aurato circumdata varietate. Sed pro certo vocatio eius Christi a apostolo

stolorum compendiens ad concilium sicut uenire nec regis iussi omnibus obdire. Ideo de consilio septem dominorum. scilicet de consensu omnium apostolorum et predicatorum ista deponenda et calinqua dea condemnatur. et alia substituenda scilicet ecclesia de gentibus loco ipius iudicatur. Quod utique tunc factum est. quod relicta iudea apostoli ad gentes se transstulerunt. et ecclesias ex gentilibus sicut nouas pueras hester regi Christo querierunt. et synagoga deposita et regio honoris propter suam infidelitatem prouata. dyademia regni hester quae interpretatur abscondita. scilicet ipsi gentilitati conuerse quæ diu in peccatis abscondita fuerat contulerunt. Ista autem sinagoge repudiata est et gentilium electio tunc fuit perfecta et sententia super hoc per ultimum sapientium scilicet paulum minimum apostolorum promulgata. quando ipse iudeis intulit ista verba. Actuum xiiij. Quia inde nos deo iudicatis regno dei ecce ducentum ad gentes

Capitulum secundum

¶ 3

Aegitur hester. habet te pudicata vasti multo pulcherrime et speciosissime puerelle de cunctis partibus regni quæcumque. a multis ipsis de his quod ad mundum. ad cultum muliebres et ornatum exanim ptinebant copiofissime prouideret. Quis deo a deo genitum sunuchum quod auctos erat regaliu

seminariis i custodia; adducuntur et quecumque ipsarum regi placet a plus loco vasti regina efficeretur. Inter ceteras autem deductas est hester neptis mardochaei de genere iudeorum quae id est mardochaeus in filiaz adoptauerat et nutriebat. quod forma sa valde in oculis omnium gratiosa et gloria et amabilis apparebat. Eunuchus etiam custos eius ipsam summe dilexit. et septem pueras formosissimas sibi tradidit in ancillas et ornatum eius preceperis accelerauit. Ergo cum puerelle successive per ordinem ad regis decentur cubiculum. factum est quod hester suo ordine duceretur. qui ipsam super omnes alias diligenter in reginam sibi elegit. et ipsa vestimenta coronauit. et sibi pro vesti in coniugem copulauit. nuptias et coniunctionem magnificas preparauit. Mardochaeus autem aunculus eius qui erat de stirpe gemini curam ilius habebat. et super salute et honoris ipsius attentius vigilabat. quod scilicet sibi precepérat quod populuz suum nemini dicaret. et quod genus suum nemini reuelaret. Una ergo iterum multas vocatas fuit electa. et repudiata vasti ad imperium sublimata.

Mora Sic vero dico quod cum multe et infinite puerelle scilicet multe christiane anime de vniuersis mundi partibus cotidie regi christi querantur. et sub magna custodia regaliu feminaru. sub custodia prelatorum in domo ecclesie per fidem constituantur. et vniuersitas que ad ornatum spiritualem pertinent scilicet de scientiis et documentis prouideatur. sic tamen

sepe fit quod inter multas eligitur una sola que regi placet. et que ad regnum glorie debet sublimari et dyademate perpetui honoris coronari a in coniunctione sempiterno sibi caritate perpetua copulari. multi enim sunt vocati pauci vero electi.

Mora Si autem queritur quae sit ista. dico quod ista est hester. que in interpretatur abscondita vel eleuata. que fuit neptis mardochaei quod in interpretatur amara contritio impudentie. et eam pulchra gratiosa ornata et a dicto mardochaeo tanquam filia enutrita. quia scilicet sola illa anima est regis coniuncta efficitur et ad regnum padysi promouetur. que per humilitatem est abscondita. per amorem celestium a terrestribus eleuata. et per considerationem pudicitie facta et amare contritionis est neptis et filia mardochaei. que est per honestatem formosa. per pudicitiam gratiosa et ob virtute adornata. Talis enim a rege meretur eligi et in celo patatio dyademate coronari. et propter eius coniubium festum et gaudium celebrari. et maxime si genitus et populus suu taceat. nobilitatem generis contempnatur. vel si mundum de qua nata est vilipendatur.

Ideo talis videatur proprie dicatur illud psalmi.

Audi filia et vide et inclina aures tuas et obliuiscere populum tuum et domum patris tui. et concupisci et rex de coram tuum et cetera.

Et breuiter illam quam humilietas abscondit contemplatio erigit et contritio adoptat et nutrit. et quam mundi et amicorum carnalium affectio non impedit ad gloriam regis et regni celestis gloria;

faciliter peruenit. *p. 3.* *A*stitit regi
na a dexteris tuis in vestitu de au-
rato circumdata varietate.

B **V**l die
q ille puelle que regi in omnib⁹
prouintijs sunt quesite signat di-
uersas crastianitatis sectas. que
omnes regi cristo aliqualiter fa-
mulantur. omnes fidem eius sal-
tem pro parte recipiunt. et sic
omnes ad istius cubiculū admit-
ti quodāmodo videntur. omnesq
sub custodiib⁹. sub suis prelatis
et pastorib⁹ ostiuitur. a queli-
bet earūdem regi xp̄o placē et ēg
nū padysi in futurū obtinere spe-
rantes alij se preferre noscūtur.
Sed reuera nō sic erat. sed vñica
puella. i. vñica secta scz ecclēsia ca-
tholica et romana ab illo ē elca et
ista sola alij est prelata et tanq
vñica spōsa sibi p veram et rectā
fidem matrimonialē copulata.
Omnis em̄ alie cōcubine possunt
dici. ista at̄ sola et vñica coniunct
meruit nūcupan. **Vnde Cātīcorz**
vii. in persona dei dicā sic. **Vna e**
coluba mēa pfecta mea vna est
matris sue electa genitrici sue. vi-
derunt illam filie et beatissimaz p-
dicauerunt. régime et cōcubine lau-
dauerunt eaz. **E**t si vis dic q ista
est hester abscondita electa nē.
Ista autem egeo eunuchs custodi-
regalium seminarum id est sumo
pontifici qui est custos et prelat⁹
ommium animarū in custodia tra-
ditur a quo sibi mundus muliebs
i. virtutū ornatus copatur a quo
septem puelle. i. vniuersitate mundi
ecclēsie eidem subiungantur. et in
sui obsequium deputantur. a sic

Honor eius et gloria in melius aug-
mentatur. Exodi secundo. Sacre
doti madian erant septem filie
Vel dic quod iste puer regi quesite
sunt pretiulaes et inferiores ecclesie
hester vero est romana ecclesia
qua licet oes custodie eu nuchi nei
id est sumimi pontificis committat-
ur. ista tamen preferunt ceteris
et regi christo intimius coniungit.
Ista ergo diadema coronata mi-
perat et alie famulantur ac. // C
Vel expone sicut exponunt docto-
res. quod repudiata vasti id est sy-
nagoga. hester que erat de gene-
re captiuorum. id est de ecclesia
de genibus christo eligitur. cui sep-
tem pueri. id est vijnuerse anime
fidelium in obsequium concedun-
tur. **I**stam vero mardochaeus id
est paulus apostolus qui impudici-
am contrivit et qui ad litteras
erat de stirpe gemini id est de ben-
yamin predicando nutriuit. et de
salute ipsius curam sollicitam se-
pegit. et ea tamquam filia erudiuit. //

Hic habemus q̄ vnaqueq; cubinorum assuerit postq; manē a rege exiuerat statim i custodiā sasagasi eunuchi qui concubinis preerat pertransibat ad ē gem tamē amplius redire nō posserat nec audiebat nisi quādo rex ipsam proprio nomine repetebat

Sic vē nullā peccatiā aīa postqu
a rege cr̄isto per peccatum ad au-
stodiām eunuchi id dyaloli sten-
lis et cubian. i. aīan principis trā-
sierunt. ad rege xpripris se redictin-
pt. non pregraz verōcēt et non pregraz at-
iūuet. Ita enim per se pt cadē s

non resurgete. quia secundum se
necas virtutes magistro inedit.·
sine magistro vita discuntur.

Hec habet q̄ hester non quesit
uit a custode suo speciale or
namētū. sed quicqđ sibi dari vo
luit eunuchus accepit. et tamen
illa magis placuit regi q̄ reliq̄
ex industria se ornauerūt.

Mora ¶ In quo notatur q̄
mulieres que ornatū naturali con
tentū adulterina ornamēta non ad
hibent plusq̄ cetera ut cōmūtr
placent. Vel dic q̄ ista persona q̄
a custode. i. prelato suo ornamēta
diuinitarū vel beneficio p̄ ambi
tōem non exigit. sed illis que a
prelato sibi concedunt̄ cetera ali
ud nichil petit. regi xp̄o amplius
placere cōfuevit. i. Thymo. vi. Da
bentes autem alimēta et quibus
tegantur hys contēti sumus.

Capitulū tercū.

¶ 2

Hisuer⁹ exaltauit amā
fili⁹ amadathi de stie
pe agag. et super om
nes principes regn⁹ sui
exaltauit solū eius. p̄cepitq̄
q̄ omnes corā eo genu flecterēt.
et q̄ aman gemib⁹ flexis adorārēt.
Mardoch⁹ autem qui ad portam
regn⁹ palaci morabatur hui⁹ sui
perbia ab hominās eidē genua nō
flectebat. et cūctis ipsū adorātib⁹
ille sol⁹ ipsū adorāt nolebat. Tūc
iratus aman cetera ipsū solū fuit i
dignat⁹ se uice. sed potius ordina
uit totum iudeor⁹ genus p̄ totum.

im pium vna die occidere et delē.
Misit ergo litteras ex p̄e régis p
vniuersitas prouincias q̄ uidei a ma
iore usq; ad minimū interficeret
tertia decima die mensis duodeci
mi et bō eoz a volentib⁹ rapere
tur. ¶ vīq̄ factū fuisset n̄ mar
dochei luctus. ieiunū. amis et pei
tentia. et hester regnē oratio et
diligentia edictū imperiū immutat
set. Domin⁹ at mediāte hester ne
gocium taliter immutauit. q̄ iu
deis liberatis aman proprio pati
bulo qd̄ iniuste alns paucat pui
tus periret. Hester. in. ¶ **Mora**
Sic vere dico q̄ in curia assueri.
in curis principū et magnatum
sepe fit q̄ aliquis aman. i. aliquis
superb⁹ de genete agag qui inter
pretatur seruitus festina. et fili⁹
amadati qui interpretatur p̄plus
seruiens peccato. i. de plebe serua et
humili et paupere natus et serui
tū populi peccati nichilominus
subiugatus ad aliquem magnum
statum p̄cuehitur. et ad altius
solum id est ad excellens officiū
plusq̄ alij sublimatur. qui p̄cūl
dubio statiz sui prioris status ob
liuiscitur. et in superbiam erect⁹
si quis mardochus. i. si quis scūs
homo iphius de dignis superbiam
sibi nō obedierit. vel ipz iuxta vo
tum non honoāuet. statī cōtra
eum machinat. nō solū ipsū ymo
totū genus suū amicos et familia
res subuertet et grauare per do
mini sui potentiam satagit et mo
litur. ¶ Crudeles enim et imp̄i co
tidie illud faciunt. quia cum con
tra aliquos iniuste l̄ iniuste fuerit
irati amicos et cōsanguineos eoz

cc in

quis in nullo sibi nocuerunt gra
uant atq; ledunt. cum tamē dicat
scriptura. Ezech. xxm. q; vn⁹ nō
debet puniri pro alio. s; vnus q̄sq;
in peccato suo morietur. Sepe tū
fit q; hester regīna que īterpreta
tur abscondita id est occulta dei
prudentia aliter ordinat. a suis
malitīs obuiās īnocētes de ma
nu eius liberat ac morte et grauiſ
simis īfortunīs ipfūz dampnat.
Vnde Job. vi. dicitur q; dominus
dissipat consilia malignoꝝ ne pos
sint implete manus eorū. que ce
perant.

Capitulū quartū

regis statim ī manuētūdīmē co
uertit. et in signū clementie vir
gam auream sibi tangēdā exten
dit. Quē accēdes et virgā tāgēs
rege ad prādium īuitauit. et li
berationem populi. suspensionem
aman. reuocatio nem epistolatū
ipsius aman que superē necē uero
rum misle fuerat p nouas regis
epistolas. a sublimationē hui auū
cū mardochai impetravit. Sicut
enī dicit hic et infra. cā. xv. euz
vidisset rex hester regīna statim
placuit oculis eius. et extēdit v
gam aureā q; accessit et osculata
est sumitātē v̄ge. Cui statī rex in
tulit ī hec v̄ba. Quid vis hester
regīna et q; est petitio tua? Etiam
si dimidiā pte regī mei petens
dabitur tibi. Hester. nn. // Mor

Ista em̄ oia ad misteriū nē rēp
tōnis applicat̄. Cōstat em̄ q; ap̄ni
cipio totū gen⁹ iudeorū. i. totū ge
n⁹ hūanū p īuidiā aman. i. dy a
boli ab assuero rege. i. a deo xp̄te
peccati ade morti fuit adūdicatū
et p ep̄las regis. i. p ip̄hi senten
tiā cōdepnatū. Gen. n. Quacūq;
die comedētis morte moremīm
Ita q; mardochae⁹ et alii iudei id
est sancti patres. q; edictū illud
ī suis que īterpretatur gaudiūz
vīa id est sacra scriptura que spi
ritu ale gaudium est virorum p̄
dere cognoueāt antiq⁹ flebāt.
sacco humilitatis et ieuū absti
nentie et cineris mortis memoriie
se donabant et pro liberatione et
redemptione sua dominum exora
bant. dicētes illud psalmiste. Ve
ni ad liberandum nos domine de
us virtutum. Nullus etemīm

Oym totū genus iude
orum morti esset per a
man maliciā ab assue
to rege adūdicatum.
mardochaeus cū alīs iudeis necū
et hester regīa ieumīs et lacrimis
se dederunt. et laccis se īduerūt
et sup capita sua cinerem sp̄serse
rūt et orationibus feruīdis ad do
minum clamauerunt. Ergo quan
q; edictū esset q; nullus sub pena
mortis non vocatus intraret ad v
gem. nisi forte rex ī signū clemē
tie sceptreum aureū sibi extēdet ad
tangēndū. hester tamē fiducā ha
bens ī domino ſūptis regalibus
ornamentis pro liberatione popu
li ſui duabus concomitata puellis
una ſez cui īmitabatur et altera
que defluentia ī terram vēſtīmē
ta porta bat ad regem quāq; fero
com ītrauit. Cuius aspectus cor

tunc ad regem intrabat. nullus enim
lum occupabat. nullus morituras
et dampnandis veniam impetrabat.
Vnde hic dicitur quod non erat
licitum in monte sacerdotum aula; ergo
iterat. **Nec** dum enim illuc aliquam
voceauerat. nulli adhuc virgam
tutis sue scilicet filium per incarnationem
ostenderat. redemptoris humane
negocii desolatum manebat. Quia
propter mardochaeus et iudeorum
populus id est sanctorum patrum et
tutus tristabatur et flebilius lugie-
bat. **Vnde** de humana natura illo
tempore potest dic illud. **Tunc**
proximo. Plorans plorauit in nocte.
sequitur. non est qui consoletur
eum. **Sed** quid? Procul dubio egi-
na hester. et beata virgo assumpta
sibi ornamentis vestitum. et adiun-
ctis duabus pueris. et duabus vir-
tutibus sibi familiaribus colliga-
ta. una scilicet cui immittebatur. hec est
virginalis castitas et integritas.
altera que portans caudam vestitum
sequebatur hec est humilitas. isti
regi se dignam et ydoneam prese-
tauit. quam statim ut constanter
et ornata et sanctificata vidit
oculis eius placuit. et ideo virginem
virtutem sue auream et preciosam. et
filium benedictum emitens ex si-
on ipsum sibi per beatam incarnationem
extensis. et sic in signis
clementie sibi et toto humano ge-
nere suum benedictum filium de-
clinavit. ad quem scilicet ista hu-
militate accedens per fidem credens
et consentiens virginem istam teti-
git et concepit. et sic aman super-
bum et iudeorum id est fidelium mi-
nimorum supauit. et potentiam eius

strauit. suumque a morte liberavit
populum. et veteres litteras id est
vetus testamentum nouis litteris
noui testamenti temperauit. **Vnde**
iam cōgaudendo possimus dicere
illud ad **Romanos** septimo. **Nunc**
soluti sumus a lege mortis in qua
detinebamur. ut servi amus in no-
uitate spiritus non in vetustate
littere. Ergo ista est veritas quod cum
regnum assueuit. dei in duobus co-
stat scilicet iusticia et misericordia.
isti regne paradisi diuina regni
sui ptem scilicet misericordie distribu-
tionem sibi contulit deus. ideo ista
regia dicitur misericordie. Altera
vero pte scilicet iusticiam sibi retinuit.
et ideo sol iusticie nūcupat. Quo
ties ego ipsa pro aliquo supplicat
ix iste nichil profus sibi denegat
sed petitonem eius exaudiendam
iudicat et potest statem in media p-
te regni super facienda misericordi-
a sibi donat. **Quid** vis inquit hester
regina aet. **Vnde**. in. **Ix**. n. Pete
mater mi neque enim fas est ut au-
tam faciez tuam. **¶** **B** **¶** **Vl**
si vis dic quod illud predictum scilicet
quod nullus intraret ad regem non vo-
catus videtur adhuc duraeret. Con-
stat enim quod nullus ad regem cit-
atum in palacium paradysi intro-
ducitur nisi prius per fidem et gratia-
tiam ab eo vocetur. vocatio enim
ingressum precedit. quia gratia
gloriam antecedit. ad **Hebreo**. v.
Nullus assumat sibi honorem sed
quod votur a deo tanquam aaron. **¶** **Vl**
die quod nullus ingressurus ad regem
christum scilicet fide et gratia et sanctitate
dignus efficitur nisi qui per speci-
alem inspirationem et gratiam

cc. nn

a deo eligitur a vocatur. q̄ scilicet nullus ex propria virtute salvus efficitur. ymmo necesse est q̄ a deo specialiter vocetur. non enim est volentis neq; currentis sed dei misericordia ad Romanos. ix. quia sicut idem salvator dicit. nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Vnde Iohannis x. dicitur q̄ proprias oves vocat non minatim et ipsum sequitur et vocem eius audiunt. ¶ C ¶

Vel dic q̄ altero de duobus modis impune intrabatur ad regem scilicet quando provocabatur l' q̄ virga aurea i signū clementie tagēa extendebatur. Sic vere dico q̄ ad regem christum nullus intraret nec in paradyso sue presentie se presentat nisi ipsum vel misericordie vocato vel iusticie virga seu correctione introducat. Iste enim duobus modis deus vitetur. ut aliquis ad ipsum per fidem et mercitudinem inducatur. quia scilicet alios inspirando vocat et ipsis sine violētia trahit et applicat. alios vero virga aurea a correctionis et tribulationis tagēa. et mediāte virga huiusmodi sibi presentiales efficit. et cuī virga signū magne clementie eiusdem ostendit. nūq; enim maius clementie signum ostenditur peccatori q̄ quando virga correctionis ad eum exteditur ut sine pectore de ipsentia persuatur. vñ Machab. vi. dicitur q̄ nō sine re diu peccatoribus ex sententia agere magni beneficij est indicium.

¶ D ¶ Vel istud allega de parentibus et platis et predicatis. qui quandoq;

vocantur. i. duplice monitione quā docet virga aurea. i. aspera correctione et reprehēsione de bēti ut videtores et subditi possint ad statū gratiae introduci. Vnde Probus. xxiiij. Tu virga percutis eū. et a nimam eius de inferno liberas. Signum enim clementie in ipsis ostenditur. Quia q̄ patet ergo odie si hunc predicatur. ¶ E

Hec legitur q̄ hester iuitauit Haman ab prādium ut remittet a rege. erat enim secundus post regē. de qua quidē iuitationē sume gaius se iactabat et sume hinc se repugnabat. Hesia tñ hęc pro bono suo non fecerat. quia in medianū tali coniūcio ipsū occidere proponebat. Quid factum ē. q̄ scilicet in ipso coniūcio tractat⁹ ē eius iuritus. ita q̄ de coniūcio ad suspēdiū ē deduct⁹ et coniūcio et gloria spoliatus. et immeius ei⁹ mardochaeus sibi in gloria et officio substitutus. ¶ **O**ra. Hesia hester q̄ interpr̄at absconsa p̄ signac fortunā absconsa et occulte mudi negotia diuersimode percurrit. Ista ē enim mudi regina et dñia a q̄ universitate puenit tā lō q̄ mala-quapropter ab atiq̄s fuit credita q̄ dñs dea. Fortunā āt proprie loquendo occultam dei prouidētiā vñ saltem effectus istius prouidentiē occulte sicut alias plures dixi ē credo. quia scilicet ab ista ex causis nob̄ ignotis diversa proueniunt. que prima facie irrationaliter facta esse videntur. Ergo ista est veritas q̄ ista regia nostra hester scilicet absconsa fortuna q̄ndoc̄ aman id est aliquam malā psonā.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad coniugium suū i. ad gaudia mū
dane p̄spexitatis vocat. vbi q̄q̄
indignū cū tege i. iuxta teges in
sublimibus officiis ipsū locat. ps.
Vidi impium superexaltatū. ita
q̄ ex hoc letatū q̄ plurimū et ex-
ultat et se beatū vocat et reputat
ignorans que sibi occulte ista r̄gi-
na p̄curat et seruat. **S**z reuera il-
lud pro bono suo fortuna n̄ facit
sed potius quia eum sic allatum
gravius dāpnare et cōtēpñere ip-
sum cupit. **V**nde seneca de senten-
tis orator̄ dicit. q̄ omnis blandi-
entis fortune speciosus cū pieulo-
mitor est. **E**t inde est q̄ subito duz
non aduertit talis de coniugio mū-
dane p̄spexitatis cicitur. gloria et
honore statu gradu et officio exu-
itur. a quādoq̄ corporaliter suspē-
ditur et morte t̄pali et p̄petue mā-
capatur. a abus suis forsan inimi-
cūs eidem in officio fibrogatur.
Ideo pulchre loquit̄ seneca libro
de tranquillitate cū fortūa. **L**etioēs
inquit reperi quos fortuna nūq̄
espexit q̄ quo deservit noli hu-
ic tranquillitati confidere: in mo-
mento mate euertitur. et eodē dī
e quo nauigia luxuriant sortent̄
Pel dic q̄ ista regina est occulta
dei iusticia. que apud deum tegez
procurat talibus dū nō aduertit
aliquoc̄es malū suū

Capitulū quītūm II A

LOpio aman non suffi-
ciebat q̄ generaliter d̄
nes uideos morti tradē-
dos p̄curauerat. nisi a-

contra mardochēū iudeū in spea
ali seueret. p̄ eo q̄ corā ipso genu
a n̄ flectebat. **E**t ideo de cōfilio ux-
oris trahēi excelsam in domo su-
a pati fecerat. et ad regem vt p̄
mardochēo suspendendo licentiaz
requireret p̄perauit. **N**ō tam m̄
rabilis cōmercio deus in ottarum
inmutauit. **N**octem enim illam
rex insomnēm duxerat. et hy-
storias antiquas coraz se legi fece-
rat vbi de mardochēo inuenierat
scriptum q̄ insidias duorū eunu-
chorum qui regem occidente volue-
rant ceuelauerat. et tamen ex m̄
nullum premium reportauerait.
Quapropter rex volēs mardochē-
um pro fidelitate exhibita honora-
re. aman qui pro suspensione ip-
suis veneat impetranda vocauit.
et ab eo qualiter honorandus eēt
quem rex honorare decreuerat in
genere requisiuit. **A**man vero p̄p-
ter seipsum petītōnem huiusmoi-
factaz credens et honorari adhuc
amplius sperans sic ait. **D**omo i
q̄t quez rex honorare cupit dēt in
dui vestibus regns. et imponi su-
per equum qui est de sella regis et
habere super caput regum dyade-
ma. et primus de regis principi-
bus et tyranis tenet equuz ei⁹
et per plateas ciuitatis incedens
clamat et dicat. **S**ic honorabit
quemcūq̄ rex voluerit honorare
Cluo auditō precepit rex q̄ ip̄e
aman qui primus principuz erat
omnia que dixerat mardochēo iu-
deo faceret. et q̄ ipsum predicto
modo protinus per ciuitatem pre-
ambulans honoraret. **Q**uod sc̄
licet inuitus aman statiz exect⁹

cc v *

est. Et sic factum est quod ipse quod vic
nerat sicut credebat pro eo suspē
dendo venit pro ea honorando In
crastino vero in eo de patibulo quod
mardocheo pauperat fuit suspensus
et ipse mardocheus in dignitate
ipsius arrogatus. **N**ester. v. et
deinceps. **M**ora. **I**sta
possunt exemplariter allegari ad
multa. et primo quidem contra
vindices et crudeles. quibus non
sufficit una crudelitas nisi adhibe
ant duas vel multas. sicut patet
in isto aman cui non sufficiebat quod
iudeos universaliter occideret. mihi
si etiam mardochaeum in domo sua
speciali suspendio iugularet. quod
se sepe fit quod deus aliud disponit
et crudelitatem quam in aliis exer
cere voluerat in caput eius redi
cit. et proprio tormento quod alii
pauperat ipsius fecerit. Sicut apparet
de illo quod boue encium reperit. quod tunc
prius in eo mortis supplicium tolle
ravit ut patet in epistolis phalaridi
s. Sicut etiam parvus ille regis
thesaurarius patibulum regi quod
cum magna diligentia pro strela
tis si spedendis pauperat ipse in p
ertia persona encenauit. **E**ccl. in
Oni amat piculum in illo pibit.
qua sicut **E**ccl. xxvii. Qui fodit
foueam in illam decidet. et quod sta
tuit lapidem proximo offendet in
so. et qui laqueum alio ponit in
illo tenebitur **V**el allega istud quod
sepe fit quod eodem actu quo quis a
licui necesse credit. illi potius p
ficat. et nocimetur quod sibi pare cre
diderat in utilitatem ipsius deus
vertit. sicut patet de isto aman
qui pro suspensione mardochei ve

terat. et tamē contra spem et volū
tatem suā ipsum honorauit. et ho
norationem quā p se dictasse se
credi dierat deus ad alterum ordi
nauit. et eōverso morte quam alte
ri inferre cogitauerat ipse dei ui
dicio reportauit. Mirabilis enim
est permutatio occulte dei prou
identie quando vult operari. quod sci
llet bonum quod mali pro se habē
reddunt illis ad bonos quandoq
veriuat. **P**roub. in. **H**eseriuatue
iusto substantia peccator. Et ma
lum quod ipsi mali bonis preparat
in caput ipsorum girat **V**ii. **P**roub
xi. **J**ustus de angustia liberabit
et tradetur impius pro eo. **V**el
Istud allega quod p
misum iustorum quandoq
differe
ita quod quasi in obliuionem sic tra
di videtur. sicut de isto mardochae
o patet. qui insidias regi reuelau
erat. et tamen sibi nullum pre
miū datum erat. **V**erūptamen
rx noster cristus qui cotidie vigi
lans noctem insomnem ducit h
inaliter quando hystorias preten
tas et sanctorum merita in libro in
delebili sue mentis celegit. ipso
quod nondum premiatis reperiens
honore tam temporali et eterno
honorandos decernit. Illos ergo
finaliter vestibus regis. et corporis
dotibus induit. illos super
sequos de sella regis id est super et
li celitudinem constituit. illos re
gio et yadmate. et dignitate etne
glone honorat. illos per principes
suos. et per ageulos et uici et dedua p
cipit atq; mandat. et sic quāq
tardet ipsos pro meritis suis bo
nis remueat et honorat **H**oc em

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Honore dignus est que feci usq; ux;
honora de ceceut. **Vnde** in psal
mo **Gloria et hono coronasti eū**

II C V
dic mōraliter. q; vestes regis cri
sti ficeunt ille virtutes quas xp̄e
habuit circa corp̄. sc; carnis mū
dicie puritas que fuit sicut cami
gia interior. penitentie asperitas
que fuit sicut tunica superior et re
rum mundialium paupertas q; fuit
sicut clamis exterior. **Equis** isti
regis fuit erat i qua fuit portat;
dyadema eius fuit corona spinea
qua extit̄ coronatus. **Dico** ergo
q; mardochaeus qui interpretatur
amara contumia impudicacie pōt
petrum et andream et quoslibz vi
ros sanctos et iustos significare.
qui tenebra in hoc fuerunt a rege
ensto sume honorati quia vestibz
equo et dyademate. i. ad fuc passi
omis similitudinem fuerunt crucia
ti. et p aman. i. p neronē et egeaz
hono huiusmodi insigniti. **Vec**
etia moaliter possunt dici de quo
libet sancto. q; vestibus regis. i.
humilitate castitate paupertate te
gitur. dyademate regis. i. spina
diuini timoris coronatus pugit.
equo de sella regis id est beata v
gine vel a cauce per deuotionem
et fiduciam vehitur et portatur.
et ab aman immito suo id ē a mū
di principibus et tirannis circum
ducitur et vexatur. **Ilo** em modo
rex noster caustus suos in hoc mū
do honorauit. inquit̄ illa que
ipso habuit insignia eis donauit
et istis mediantibus celeste p̄mi
um eis parat. **Eccī. xlvi.** Corona
aurea super caput eius expessa

sigis sanctitas gloria honoris
et opus fortitudinis

¶ Capitulū sextū

¶ 2

Nota q; hystet caplo. x.
et undecimo ponitur
sompnum mardochaei
q; siebant voces tumul
tus et tomtrua terremotus et cō
batō super terram. **Videbat** etiā
q; duo dracones maximi mūcē
cōfligebant ad quorū clamorē; cū
cōtate sunt nationes ut pug
narent contra gētem iustorum. q;
timore tribulatione et angustia
territa iam se ipsam preparabat
ad mortem. **Quibz** scilicet iustis
ad dominū clamantibus ecce fōs
puis crevit in fluuiū magnū. et
in aquas pluūmas rediundavit.
et in luce solēq; ouersus est. vñ se
cūdū alia litteraz lux et sol ort⁹ ē
et humiles tūc exaltati sunt et duo
rauerunt melitos. **¶ Nota** **Sic**
vō cū a mundi principio post ter
remotus et tomtruum temptatio
nis luciferi cōtinue fuit bellum
inter duos dracones. i. inter ratio
nales creatuās dyabolū et hoiez.
sic factū est q; cōmote nationes de
monū et iniquitū contra populū
iustor et fidelium pugnabat. ita q;
tūc oēs iusti morte et infernū ne
cessario expectabat. tribulatio es
et agustias sustinebāt. **Quā p̄p̄t**
ad dominum clamantes liberati o
nem deuotus implorabant dīct
tes illib. p̄s **Veni ad liberandum nos**
cūc. **¶ Et** ideo dei iutu fons puis

106

...beata virgo pua et humiliis i flu
wum magnum cteur. inq̄ptū de
um qui est infinitus otinet potu
it. a in aquas redūauit etiā plu
rimas. inq̄ptū sc̄z humano gene
a multa beneficia xp̄mauit. a lux
et sol. i. xp̄c dei filius sol iusticie
mundo ortus et natus extitit. et
sic pax tranquillitatis bone volū
tatis hominibus nata fuit. Tunc
etiam humiles sc̄z captiuī q̄ erant
in limbo et iusti qui fuerunt i mū
do exaltati sunt cōtra inclitos id ē
cōtra demones et tirannos p̄ualu
erunt. et virtute illius solis et fo
tis. mortis eterne p̄iculū euaserūt.
Malachie. nn. Oritetur vobis tūm
tibus nomen meū sol iusticie. **II**
B **Q** uel die q̄ quandoq; i ali
qua ecclesia vel cōuentu vēnit reb
remotus et turbatio. vt pote quā
do moratur prelatus statim est in
electione lis et cōtēto. sit em quā
doq; q̄ tūc duo magni dracones. i.
duo magni canonicū l' priores ma
liosi a mbiosi inter se pro habē
da dig nūate configunt. quo sta
tim facto natioēs id est partes se
diuidunt. et mali contra iustos p̄
ualete contēdunt. Sed pro certo
sepe fit q̄ neuter duorum draconū
optin̄. quinymo sepe fit q̄ aliquis
fons patius. id est aliquis humili
homo pauper et nullius reputati
onis eligitur a in fluuiū magnum
i. in prelatum conuertitur. et sic
tandem in lucem et solem per san
ctam et exemplarem vitaz muta
tur. a sic per ipsū lumen et hūiles p̄
mouentur et exaltantur. mali ve
ro et superbi mediante iusticia de
uorantur. quia pro certo sepe fit

q̄ quando dominus suscitat de eee
ra moiez ut sedeat cū principibz
et solium glorie teneat. tūc de po
nuntur potentes de sede a exaltā
tur humiles

Capitulū sextum.

II a

D oca hester. xv. dicitur
q̄ populus iudaycus i
captiuitate positus ius
tis legibus vtebatur.
Circa qd̄ nota q̄ iudei i terra sua
vbi erant liberi legem dei non ser
uabāt sed poti⁹ ydolis seruiebāt.
i captiuitate tamen et tribulati
one et seruitute dominum coluerūt
et legem illius seruauerūt. sicut
ponit. in. libro Esdr. ca. xm.
Istud pōt allegari q̄ vexatio dat
i tēlēctū sicut dicitur. Ps. xxviii
et q̄ plus p̄ficat homini aduersi
tas q̄ prosperitas. quia sc̄z i p
spērātate positi dñi et ei⁹ legē obli
uiscuntur. ydolis. i. vitis famulā
tur. i. tribulatiōne vero ad se ip
sos reuertuntur. a se propter pec
cata sua puniri intelligētis seruice
domino et mādata eius facete co
pelluntur. ps. Cum occidet eos
querebant eum. Vl' expone si vis
q̄ ut cōmūnter homo melior est i
terra aliena q̄ in apria

Expliūt Mōvalisatiōnes
super libru Hester.